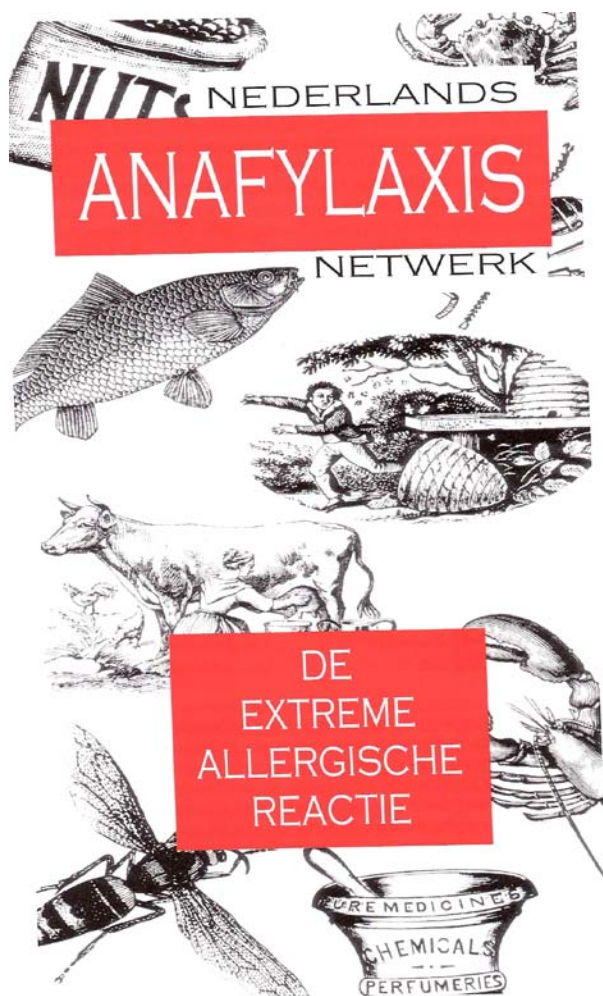

PROTOCOL VOOR DE ORGANISATIE RONDOM ANAFYLAXIE

(de best mogelijke veilige omgeving)

(laatste versie: januari 2010)

Bij vragen of ondersteuning:

Nederlands
ANAFYLAXIS
Netwerk
© 1995 - 2010.

Het Nederlands Anafylaxis Netwerk
Kennis en Informatiecentrum voor
preventie en beheersing
van ernstige allergische reacties.

Oranjelaan 91
3311 DJ Dordrecht
Tel. 078 639 03 56
Fax. 078 639 02 43
E-mail: support@anafylaxis.nl
Website : www.anafylaxis.nl
www.schoolenallergie.nl

Dit protocol is geschreven met als oogmerk de organisatie en uitvoering van een zo veilig mogelijke omgeving voor kinderen met voedselallergie die kans hebben op anafylaxis. Echter het protocol is zo ingericht dat het ook gebruikt kan worden voor andere situaties en voor kinderen met een andere aandoening zoals, astma, diabetes, coeliakie, epilepsie, etc. die ook extra organisatorische zorg nodig hebben.

Op- en aanmerkingen ontvangen wij graag ter verbetering van het protocol.

U kunt dit sturen aan: protocol@schoolenallergie.nl

ANAFYLAXIS EN SCHOLEN OF ANDERE KINDEROPVANG

(Dit document is geschreven met scholen als oogmerk. Echter in plaats van scholen kunt u ook lezen: peuterspeelzaal, kinderopvangcentrum, sportvereniging of elke andere professionele situatie, maar het is ook zinvol voor uw werksituatie)

Er zijn schoolgaande kinderen in het land die de kans lopen een anafylactische reactie te krijgen. Het grootste deel is adequaat ondergebracht in scholen dankzij een goede communicatie en overeenstemming tussen ouders, scholen, leerkrachten en doktoren.

De navolgende informatie wordt geleverd ter ondersteuning van scholen die de risico's voor een kind met kans op een anafylactische reactie willen en moeten beheersen. Deze informatie is mede gebaseerd op de praktische invulling die al bestaat op scholen in het land.

De volgende informatie gaat uit van **Plan-Do-Check-Act**

De volgende stappen worden doorlopen bij het opzetten en invoeren van een managementsysteem.

Oriënteren (**Plan**)

- bewustwording creëren, zowel bij de medewerkers als bij de directie
- nulmeting op basis van een Risico Inventarisatie & Evaluatie* uitvoeren
- doelen stellen, zowel voor het project zelf als binnen het kader van risicomanagement
- plan van aanpak voor de rest van het project opstellen
- organisatie voorbereiden

Opzetten en invoeren (**Do**)

- basis van het risicomanagementsysteem opzetten
- procedures, werkinstructies en formulieren ontwikkelen
- risicomanagementsysteem invoeren

Beoordelen (**Check**)

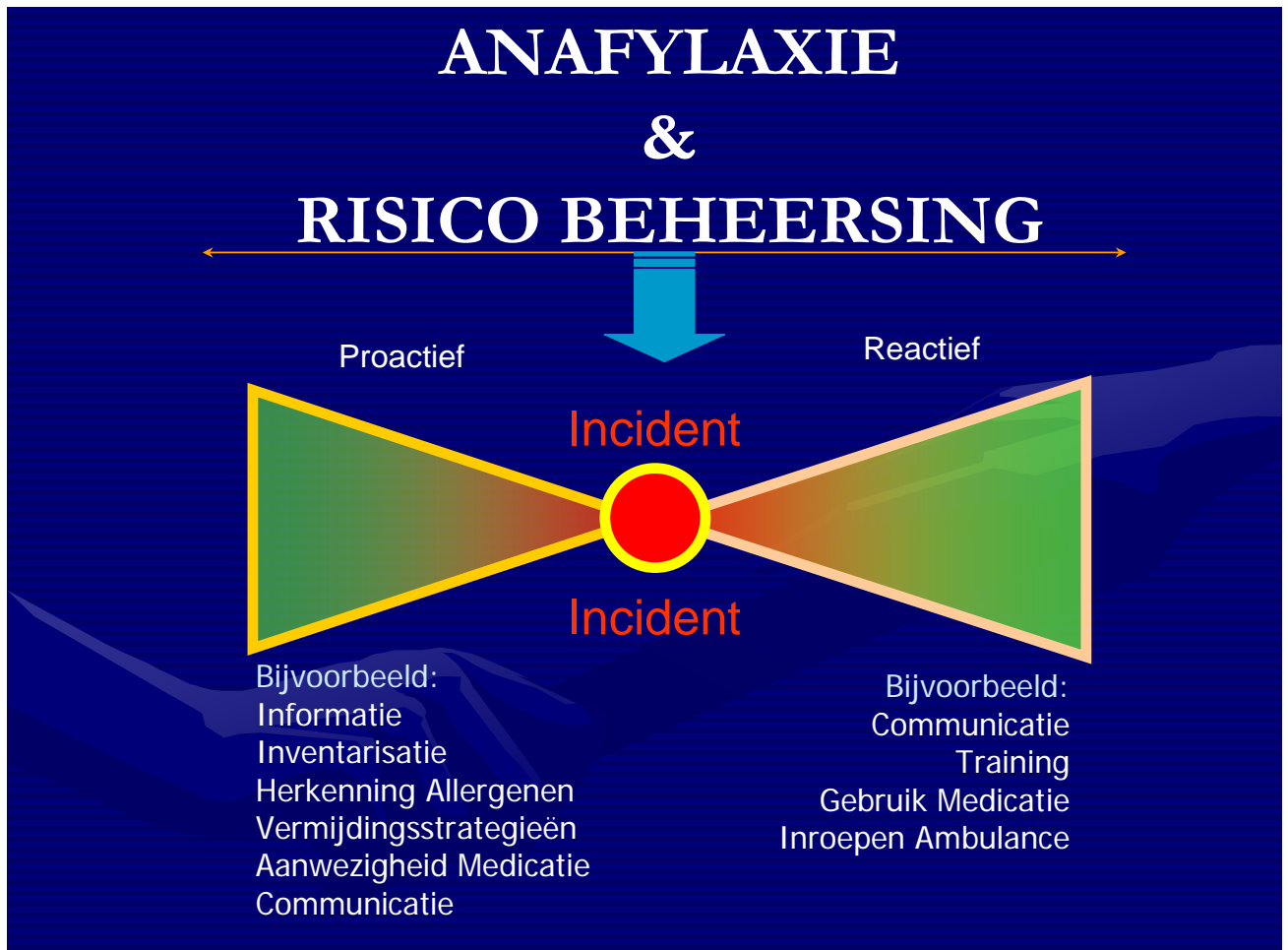
- interne audits uitvoeren, bijvoorbeeld aan de hand van RI&E
- management review uitvoeren

Verbeteren (**Act**)

- verbeterprojecten

De volgende illustratie is ingevuld met die elementen die van belang zijn voor de beheersing anafylaxis. Het systeem kan ook gebruikt worden voor andere aandoeningen bij personen die binnen uw verantwoordelijkheid vallen of waardoor risicovolle situaties kunnen ontstaan binnen uw organisatie of op uw locatie

* Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) is een vanuit de Arbowet verplichte methodiek om risico's in kaart te brengen, maatregelen te formuleren om deze risico's te elimineren, dan wel zo veel mogelijk te verminderen en dit proces periodiek te herhalen.

ANAFYLAXIS

Anafylaxis is een acute allergische reactie die directe eerste hulp vereist. Deze reactie kan geactiveerd worden door een verscheidenheid aan allergenen, de meest voorkomende zijn voedsel (in het bijzonder pinda, eieren, koemelk, noten), latex (natuur rubber) en het gif van stekende insecten (zoals bijen en wespen).

SYMPTOMEN

Symptomen, die gewoonlijk optreden spoedig na de blootstelling aan het allergeen, kunnen zijn jeuk of een vreemde metaalsmaak in de mond, zwellen van de keel en de tong, moeilijk kunnen slikken, bulten overal op het lichaam, algemene roodheid van de huid, buikkrampen en misselijkheid, verhoogd hartritme, plotseling gevoel van zwakheid, moeilijk kunnen ademen - ten gevolge van ernstige astma of zwellen van de keel en bewustzijnsverlies (shock). Deze symptomen hoeven noodzakelijkerwijs niet allemaal voor te komen bij ieder kind.

MEDICATIE

Wanneer een kind kans heeft op een anafylactische reactie zal de behandelende arts medicijnen voorschrijven ter bestrijding van een allergische reactie. Deze kunnen zijn antihistaminica en adrenaline injectie. De hoeveelheid toe te dienen antihistaminica medicijnen is afhankelijk van de ernst van de reactie.

De adrenaline auto-injectiespuit die in Nederland wordt voorgeschreven is de "EpiPen®" of de "Anapen®". De, speciaal door leken (niet medisch opgeleiden) te gebruiken, ontworpen automatische injectiespuit is voorgeladen en uitermate eenvoudig te bedienen.

Deze bestaat in twee sterktes, een "junior" versie voor personen met een gewicht < 30kg, en de gewone injectiepen voor personen > 30 kg.

De adrenaline auto-injector is een spoedeisende hulp middel (Redmiddel), dit betekent dat na het toepassen van de adrenaline auto-injector er direct een ambulance opgeroepen moet worden. (BEL 112)

SAMENWERKEN

Als er op school een kind met kans op anafylactische reactie aanwezig is of wanneer er verzocht wordt zo'n kind te plaatsen, is het belangrijk dat het kind normaal behandeld wordt en de angst van de ouders verminderd wordt door de geruststelling dat juiste en doelmatige actie genomen zal worden in overeenstemming met het medische advies en begeleiding.

Een school, waar een kind met kans op anafylactische reactie geplaatst is, heeft een individueel protocol, met de instemming van de ouders en de behandelend arts. Het protocol omvat alle belangrijke zaken, inclusief:

- ◆ Anafylaxis
- ◆ Nood procedure
- ◆ Medicatie
- ◆ Voedsel beheersing
- ◆ Training van het personeel
- ◆ Voorzorgsmaatregelen
- ◆ Ondersteuning door werkgever
- ◆ Toestemming en overeenstemming

Het protocol vormt een overeenkomst waarin vastligt dat de grootst mogelijke ondersteuning aanwezig is, voor zowel het kind als het schoolpersoneel.

Een modelprotocol, gebaseerd op praktijkdocumenten, is bijgesloten bij dit protocol. Het is bedoeld om te gebruiken als een voorbeeld voor het maken van meer specifieke en individuele richtlijnen.

Het deelgenootschap van ouders, school (bestuur, leerkrachten en ander personeel) en arts is cruciaal bij het formuleren van deze overeenkomst.

OVERDRACHT VAN VAARDIGHEDEN

Het personeel van een school heeft een professionele taak in de waarborg voor de gezondheid en veiligheid van de kinderen. Zij wil alles doen wat zij kan om de kinderen het maximale voordeel van hun opleiding te geven en zo volledig mogelijk deel te laten nemen aan het schoolleven.

Over de toediening van medicijnen is veel onduidelijkheid. Mag het wel of mag het niet. Mag de school een aspirientje geven aan een leerling die hoofdpijn heeft?

We horen soms, dat bij een kind dat wegens een aandoening bepaalde medicijnen nodig heeft, de school de ouders om schriftelijke toestemming vragen om deze medicijnen te mogen geven.

Op welke manier het ook geregeld wordt (of niet) de school heeft een bepaalde verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de leerling. Als het betekent dat, om deze veiligheidsverantwoordelijkheid in te vullen, de leerling, waar van bekend is dat deze bepaalde medicijnen heeft voorgeschreven gekregen door een arts, op een zeker moment medicijnen nodig heeft, dan heeft de school ook de verantwoordelijkheid om deze medicijnen toe te dienen. Echter, deze taak tot het toedienen van medicijnen kan alleen uitgevoerd worden wanneer daarvoor de benodigde training ontvangen is. Daarnaast is iedereen verplicht om naar beste kunnen en weten hulp te bieden in een noodsituatie.

Het schoolpersoneel moet dus voor de haar toegeschreven taak van handelend optreden in een noodsituatie (het toedienen van medicijnen aan een kind met een (optredende) anafylactische reactie) voorlichting en training hebben gehad door de begeleider van het kind of diens vertegenwoordiger, de huisarts of de schoolarts of anderen aangewezenen, zoals het Nederlands Anafylaxis Netwerk. Tijdens de training heeft de betreffende trainer gedetailleerd beschreven: de situatie van het kind, de symptomen en de fasen van de allergische reacties en de procedure voor de medicatie.

ONDERSTEUNING VOOR HET SCHOOLPERSONEEL

(Engelse situatie) Leerkrachten die training hebben moeten volgen om een kind met een anafylactische reactie te helpen, hebben ondersteuning gezocht bij hun beroepsvereniging en werkgevers.

De beroepsvereniging van leerkrachten hebben hun leden er aan herinnerd dat wanneer zij deze verantwoordelijkheid op zich nemen zij strikt de schriftelijke richtlijnen moeten opvolgen en bij hun werkgever een professionele vrijwaring opvragen; dat zal juridische zekerheid geven in het onwaarschijnlijke geval van een vordering gebaseerd op vermeende nalatigheid.

In de Nederlandse situatie is een werkgever, in het kader van de Arbeidsomstandighedenwet, verplicht om een veilige omgeving te garanderen voor hun werknemers. Met betrekking tot scholen is in het algemeen het bevoegd gezag (bestuur van de stichting) de werkgever. Hiertoe moeten zij werknemer(s) aanwijzen en opleiden als preventiemedewerker en als bedrijfshulpverlener, om adequaat hulp te kunnen bieden bij eerste hulp bij ongevallen en levensreddend handelen. Leerlingen zijn in de zin van de Arbo-wet "bijzondere werknemers". Tevens is de werkgever verantwoordelijk voor de veiligheid van derden die binnen hun gezag vallen.

MAATREGELEN van DAG TOT DAG

Van dag tot dag zijn maatregelen nodig voor een goede voedselbeheersing, bewustzijn van de noden van het kind in relatie tot het menu, individuele maaltijd eisen en snacks in de school.

Passende afspraken voor buitenschoolse activiteiten en schoolreisjes zullen vooraf met de ouder(s) gemaakt worden door de school.

Koken en experimenten met voedsel kan moeilijkheden opleveren voor kinderen met kans op anafylactische reactie, over gepaste alternatieven kan gewoonlijk overeenstemming bereikt worden.

Het individuele kind en het gezin hebben recht op vertrouwelijkheid en zoals met elke andere medische aandoening, zal er een evenwicht moeten zijn tussen privacy en de noodzaak tot directe en doelmatige zorg.

CONCLUSIE

Een kind met kans op anafylactische reactie is een uitdaging voor elke school. Echter, behandeling op school hoeft nooit nodig te zijn; met degelijke voorzorgsmaatregelen, ondersteuning vanuit de ouders, het personeel en de betreffende arts, zal het schoolleven normaal kunnen verlopen voor iedere betrokkene.

Het Nederlands Anafylaxis Netwerk kan u uiteraard hierin ondersteunen door middel van procesbegeleiding of voorlichting en training. Kijk hiervoor op <http://www.schoolenallergie.nl>

(noot:

Dit document kwam tot stand in samenwerking met allergologen van de Vakgroep Allergologie van de Nederlandse Vereniging van Allergologie).

VOORBEELD van een PROTOCOL

Dit protocol is een samenstelling gebaseerd op praktijkdocumenten zoals momenteel in gebruik voor kinderen in Groot Brittannië en Nederland. In Groot Brittannië hebben scholen en lokale overheden dit gedeeld met "the Anaphylaxis Campaign".

In dit protocol zijn de voedingsmiddelen pinda, noten en koemelkeiwit als illustratie voor verduidelijking gebruikt. U moet de eigen allergenen gebruiken.

DIT PROTOCOL IS BEDOELD ALS VOORBEELD EN LEIDRAAD.

DEFINITIES

Anafylactische reactie	Ernstige allergische reactie die levensbedreigend kan verlopen.
Pinda	Peulvrucht die gebruikt wordt als voedingsmiddel en als vulmiddel in de voedingsindustrie
Noten	Verzamelnaam voor allerlei noten zoals, walnoot, hazelnoot, pecannoot, pistachenoot e.d. en wordt gebruikt als grondstof, vul- en decoratiemiddel voor voedingsmiddelen
Koemelk(eiwit)	Zit in koemelk, kaas, (slag)room, wei, yoghurt, kwark, biogarde, vla, karnemelk, boter, als vulmiddel in de meeste margarines, koekjes, snoepjes en sommige populaire frisdranken, o.a. Taksi; Wordt ook genoemd: o.a. caseïne, caseïnaat, ,wei, weipoeder.
Latex (Hevea brasiliensis)	Natuurrubber. Zit o.a. in ballonnen, elastiek, fopspenen, handvatten van fietsen, huishoudhandschoenen, kleding met opdrukken, regenkleding en regenlaarzen, wegwerpluiers, etc. De handschoenen die in ziekenhuizen, ambulance worden gebruikt.
Blootstelling	Hieronder wordt verstaan: in contact komen met, bijvoorbeeld door eten, inademen of aanraking.

1. ACHTERGROND

- 1.1. Dit protocol betreft, geboortedatum,
dochter/zoon van (naam), (adres)....., (pc)
..... (woonpl).....
- 1.2. Het is mogelijk dat een anafylactische reactie kan krijgen wanneer zij / hij blootgesteld wordt aan pinda, noten of koemelk(eiwit) of producten waarin pinda, noten, of koemelk(eiwit) is verwerkt.
- 1.3. Als een anafylactische reactie optreedt moet er direct handelend opgetreden worden; in extreme situatie, kan zijn / haar situatie levensbedreigend zijn. Deze noodsituaties kunnen voorkomen worden door aandacht voor dieetmaatregelen, in het bijzonder volledige vermijding van alsmede beschikbaarheid van

1.4. De regelingen zoals hieronder zijn opgenomen zijn bedoeld ter ondersteuning van, zijn / haar ouders en de school om hem / haar, met de minst mogelijke verstoring, een opleiding te geven, maar ook om de benodigde (medische) vereiste middelen voor hem / haar vast te leggen.

2. DETAILS

2.1. De directeur van de school zal zorgdragen voor het inlichten van de leerkrachten en ander personeel in de school over zijn / haar aandoening en de regelingen die dit document bevatten. Wanneer gewijzigde omstandigheden dat vereisen zal de directeur de leerkrachten en het andere personeel periodiek inlichten over de wijzigingen.

2.2. Het schoolpersoneel zal alle redelijke stappen ondernemen om zeker te stellen dat niet blootgesteld wordt aan voedingsmiddelen tenzij dit goedgekeurd / bereid is door zijn / haar ouders.

2.3. zijn / haar ouders zullen hem / haar er regelmatig aan herinneren op de noodzaak om elk voedsel te weigeren dat hem / haar aangeboden zal worden door andere leerlingen. Tevens zullen zij wijzigingen in de aandoening van doorgeven aan de directeur.

2.4. In bijzonder zullen de ouders van zorgen voor:

- een eigen "voorraadtrommel" met tractaties die beheerd wordt door de klasseleerkracht.
- Een eigen fruithap.

2.5. Als er enige voorstellen zijn die betekenen dat het schoolterrein zal verlaten, zullen er hierover eerst afspraken gemaakt worden tussen de schoolleiding en de ouders bedoeld om de benodigde regelingen te treffen, waaronder de eerste hulp medicatie.

2.6. Wanneer de geplande activiteiten inhouden dat er gekookt zal worden of andere experimenten met voedingsmiddelen, zal hierover eerst afspraken gemaakt worden tussen schoolleiding en de ouders om maatregelen en alternatieven overeen te komen.

2.7. De school beheert, onder de juiste omstandigheden, de eerste hulp medicatie, duidelijk gemarkeerd voor gebruik door daartoe aangewezen schoolpersoneel of gekwalificeerd personeel en onder vertoon van een expiratedatum. Voorzien van de naam voor wie de medicatie bedoeld is.

2.8. Een ADRENALINE AUTO-INJECTOR (bijv. EpiPen® of Anapen®) en ANTIHISTAMINICA (bijv. Semprex of Tavegil) tabletten zullen bewaard worden in een daartoe aangewezen en aangeduide plaats in de klas van De ouders accepteren de verantwoordelijkheid voor de geldigheidsduur van de medicatie en zullen zorgdragen voor vervanging vóór afloop van de expiratedatum.

3. ALLERGISCHE REACTIE

3.1. In het geval dat enige fysieke symptomen vertoont, waarvoor geen duidelijk alternatieve verklaring is, zal de situatie onmiddellijk door de leerkracht / leidster ingeschat moeten worden aan de hand van het actieplan. Tevens zal de directeur ingelicht worden.

3.2. De volgende procedure zal gevolgd worden:

- Rode vlekken....Jeuk...irritatie...galbulten....zwellling lippen of tong of ogen of handen of voeten.... buikkrimp.....overgeven.....diarree
..... **MOET [VOORGESCHREVEN MEDICATIE] TOEGEDIEND KRIJGEN.**

DAARNA MOEDER / VADER BELLEN.

- Bleek worden ...Suf / Slap.... Blauwe lippen....Bewustzijnsverlies... Moeilijke ademhaling....heesheid
..... **MOET GEÏNJECTEERD WORDEN:
MET DE ADRENALINE AUTO-INJECTOR IN DE BUITENKANT VAN HET DIJBEEN TUSSEN DE KNIE EN DE HEUP.**

DAARNA **AMBULANCE BELLEN**

3.3. De hulp zal in onderstaande volgorde worden ingeroepen:

AMBULANCE ALARMNUMMER 112
HUISARTS PRAKTIJKNUMMER

DOOR TE GEVEN BOODSCHAP:

naam:, geboortedatum,

ANAFYLACTISCHE REACTIE

Daarna pas de ouders in de onderstaande volgorde:

Moeder **tel.thuis:****mobiel:****werk:**.....

Vader **mobiel:****werk:**

3.4. Terwijl er gewacht wordt op professionele medische hulp zal de directeur en het toegewezen personeel de situatie van inschatten en de juiste vervolg medicatie en maatregelen nemen voor de beheersing van optredende symptomen volgens de gegeven instructie tijdens de personeelstraining.

3.5. De toediening van dit medicijn is veilig voor en zelfs wanneer het gegeven is, bij een onjuiste diagnose, zal het hem / haar geen schade toebrengen.

3.6. Bij aankomst van het gekwalificeerde medisch personeel zal de leerkracht, die de leiding heeft, hen op de hoogte stellen van de aan toegediende medicijnen en doorgeven dat een WITTE KRUIS armband om heeft.

Stichting Witte Kruis tel. nr. 070 363 16 35 registratienummer; deze gegevens en alle medicatie zal overhandigd worden aan het medisch personeel.

3.7. Na het incident zal een evaluatie gesprek plaatsvinden tussen de betrokken leerkrachten, personeel van de school en ouders.

3.8. De ouders zullen de medicijnen vervangen.

4. OVERDRACHT MEDISCHE VAARDIGHEDEN

4.1. Vrijwilligers van het schoolpersoneel en de leerkrachten hebben instructie en training gehad in het toedienen van de medicijnen in het geval dat een allergische reactie heeft.

4.2. Een trainingssessie is bijgewoond door (aantal personen) leden van het schoolpersoneel.

....., schoolarts, heeft in detail uitgelegd: zijn / haar situatie, de symptomen van de anafylactische reactie en de stappen en manieren voor de toediening van de medicijnen.

4.3. Additioneel advies is beschikbaar voor het schoolpersoneel nu en in de toekomst wanneer zij de behoefte hebben voor extra ondersteuning. De medische training zal aan het begin van elk schooljaar herhaald worden.

4.4. Het bevoegde gezag van de school levert een personele vrijwaring voor het schoolpersoneel dat instemt medicijnen toe te dienen aan een kind op school, gegeven de volledige toestemming van de ouders en de school en de gevolgde instructie/ training.

In het kader van de Arbo-wet zijn werkgevers (bevoegde gezag (Bestuur) van een school) in eerste instantie verantwoordelijk voor de veiligheid van hun werknemers. Deze verantwoordelijkheid kan eenmaal gedelegeerd worden mits daarbij ook alle bevoegdheden gedelegeerd zijn om deze verantwoordelijkheid te kunnen dragen.

Het personeel moet hun aangewezen verantwoordelijkheden op een juiste manier dragen. Dit betekent dat wanneer zij constateren dat er bepaalde faciliteiten nodig zijn om deze verantwoordelijkheid te dragen, zij dit moeten melden en de werkgever of diens gedelegeerde zal dit moeten (laten) organiseren. Doet hij dit niet dan is hij in gebreke en kan het personeel de aangewezen verantwoordelijkheid niet dragen.

Daarom is het noodzakelijk dat bepaalde afspraken tussen ouders en de school worden vastgelegd. Het bevoegde gezag van de school ondersteund hiermee de intentie en acties van het personeel om zorg te dragen voor en zo veilig mogelijke omgeving vooropgesteld dat zij handelt binnen het bereik van hun beroep; Het bevoegde gezag ondersteunt het uitgangspunt dat het personeel is voorzien van adequate training en instructie.

Voor deze doelstellingen vallen het toedienen van medicijnen binnen deze definitie en daarom kan het personeel gerustgesteld zijn over de steun door de werkgever.

5. OVEREENKOMST EN CONCLUSIE

5.1. Een kopie van dit document zal beschikbaar zijn op school en bij de ouders. Evt. zal een kopie gezonden worden naar de Gemeentelijke Medische Dienst, Dr.

Elke noodzakelijke revisie van dit document zal onderwerp zijn tussen de school en de ouders.

Volgens afspraak zullen periodiek wijzigingen gedocumenteerd en verspreid worden.

Overeengekomen en getekend, het bevoegde gezag namens de school:

Directeur,

.....

datum,

Voorzitter van het Bestuur,

(voor gezien)

.....

datum,

en:

Ouders van

.....

.....

datum,

evt. Schoolarts

.....

.....

datum,